

Міністерство освіти і науки України
Бердянський державний педагогічний університет
Рівненський державний гуманітарний університет
Маріупольський державний університет
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Національний університет водного господарства та природокористування
Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана
Хмельницького

МАТЕРІАЛИ

Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції

«ТРАЄКТОРІЯ РОЗВИТКУ ЖИТТЄВИХ ПЕРСПЕКТИВ ОСОБИСТОСТІ В УМОВАХ СУЧАСНОГО ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ»

30 листопада 2021 року

ОСНОВНІ НАПРЯМИ КОНФЕРЕНЦІЇ:

Секція 1. Стратегії формування життєвих перспектив особистості в умовах сучасного освітнього простору.

Секція 2. Освітній потенціал сучасної української школи у формуванні життєвих перспектив особистості.

Секція 3. Формування життєвої перспективи в процесі фахової підготовки здобувачів освіти.

Секція 4. Трансформація життєвих перспектив особистості: онтогенетичний аспект.

ОРГАНІЗАТОР КОНФЕРЕНЦІЇ

Бердянський державний педагогічний університет

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ

Голова оргкомітету – Ігор БОГДАНОВ, ректор Бердянського державного педагогічного університету, доктор педагогічних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України.

Члени оргкомітету:

Людмила КОВАЛЬ – декан факультету психолого-педагогічної освіти та мистецтв Бердянського державного педагогічного університету, докторка педагогічних наук, професорка, заслужена працівниця освіти України.

Лариса ЛІСІНА – докторка педагогічних наук, професорка, завідувачка кафедри педагогіки Бердянського державного педагогічного університету.

Алла КРАМАРЕНКО – докторка педагогічних наук, професорка, завідувачка кафедри початкової освіти Бердянського державного педагогічного університету.

Олена МАРТИНЕНКО – кандидатка педагогічних наук, доцентка, завідувачка кафедри теорії та методики навчання мистецьких дисциплін Бердянського державного педагогічного університету, заслужена діячка культури України.

Олена ГОРЕЦЬКА – кандидатка психологічних наук, доцентка кафедри психології Бердянського державного педагогічного університету.

Тетяна МАЛИХІНА – кандидатка психологічних наук, доцентка кафедри психології Бердянського державного педагогічного університету.

Ірина ЧЕРЕЗОВА – кандидатка психологічних наук, доцентка кафедри психології Бердянського державного педагогічного університету.

Наталія ВАРБАНСЬКА – старша лаборантка кафедри психології Бердянського державного педагогічного університету.

СПВОРГАНІЗАТОРИ КОНФЕРЕНЦІЇ

Рівненський державний гуманітарний університет

Маріупольський державний університет

Волинський національний університет імені Лесі Українки

Національний університет водного господарства та природокористування

Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького

За зміст поданих матеріалів і правильність цитування відповідальність несе автор.

У збірнику зібрані матеріали, присвячені теоретичному та емпіричному дослідженню питань навчання, виховання та розвитку особистості в контексті її життєвих перспектив.

Т65 Траєкторія розвитку життєвих перспектив особистості в умовах сучасного освітнього простору : Збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції (Бердянський державний педагогічний університет, 30 листопада 2021 року) / За заг. ред. доц. Т. Малихіної. Бердянськ : БДПУ, 2021. 261 с.

УДК [159.9+37.09](082)

© Автори тез, 2021

© Бердянський державний педагогічний університет, 2021

ЗМІСТ

Секція 1

СТРАТЕГІЇ ФОРМУВАННЯ ЖИТТЄВИХ ПЕРСПЕКТИВ ОСОБИСТОСТІ В УМОВАХ СУЧАСНОГО ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ

1. **ГРИГОРЧУК Яна, ГОРЕЦЬКА Олена.** ГЕНДЕРНІ ОСОБЛИВОСТІ УЯВЛЕНЬ ПРО МАЙБУТНЮ МОДЕЛЬ СІМ'Ї В ЮНАЦЬКОМУ ВІЦІ.....13
2. **КАРАПЕТРОВА Олена.** ВПЛИВ РІВНЯ РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНОГО ІНТЕЛЕКТУ НА ВИБІР СТРАТЕГІЙ РЕАГУВАННЯ У КОНФЛІКТНИХ СИТУАЦІЯХ.....15
3. **КАТКОВА Любов, ЮДКОВСЬКА Вікторія.** СТВОРЕННЯ БЕЗПЕЧНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА В ЗАКЛАДІ: ПСИХОЛОГІЧНИЙ І УПРАВЛІНСЬКИЙ АСПЕКТИ.....18
4. **КАТРИЧ Олена, ПОПОВИЧ Олена.** ГЕНДЕРНІ АСПЕКТИ В ЕФЕКТИВНОСТІ ТРУДОВИХ КОЛЕКТИВІВ.....22
5. **КІРЄЄВА Юлія.** СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ВЧИТЕЛЯ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ В УМОВАХ СУЧАСНОГО ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ.....24
6. **КОНЕЛЬСЬКА Ірина, ОРЕШЕЧКО Надія.** САМООЦІНЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПРАКТИЧНОГО ПСИХОЛОГА ЯК ЧИННИК ПІДВИЩЕННЯ ПРОФЕСІОНАЛІЗМУ.....26
7. **КУЛІКОВА Тетяна, МАРТИНЕНКО Олена.** ОСОБЛИВОСТІ РОБОТИ ПСИХОЛОГА В РОБОТІ З ДИТЯЧИМ ХОРЕОГРАФІЧНИМ КОЛЕКТИВОМ.....28
8. **ЛІСІНА Лариса.** ЖИТТЄВА ПРОГРАМА ЛЮДИНИ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ.....31
9. **ЛУКАЩУК Світлана.** МЕХАНІЗМИ ФОРМУВАННЯ ІНТЕРНЕТ-ЗАЛЕЖНОСТІ.....36
10. **МАЛИХІН Андрій.** ДО ПИТАННЯ СУТНОСТІ ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЯК СКЛАДОВОЇ СУЧАСНОГО ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ.....39
11. **МАЛИХІН Володимир.** РОЗВИТОК ЖИТТЄВИХ ПЕРСПЕКТИВ

ОСОБИСТОСТІ В УМОВАХ ОСВІТНІХ ТРАНСФОРМАЦІЙ:
ІНФОРМАЦІЙНО-ЦИФРОВИЙ ВИМІР.....42

12. МАЛИЦЬКА Олена. ТЕХНОЛОГІЇ ХУДОЖНЬОГО СИНТЕЗУ В
МИСТЕЦЬКІЙ ОСВІТІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВОЇ
ШКОЛИ.....46

13. МАРТИНЕНКО Олена. СОЦІАЛЬНО-МИСТЕЦЬКІ ПРОЄКТИ
ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОГО НАПРЯМУ: БІНАРНИЙ ПІДХІД.....48

14. НАЗАРЕВИЧ Вікторія. МЕХАНІЗМ ФОРМУВАННЯ ТЕНДЕНЦІЙ
ОСТРАКІЗАЦІЇ ІНКЛЮЗИВНОГО ІНДИВІДА.....52

15. РОМАНЮК Володимир. ЖИТТЄВА ПЕРСПЕКТИВА
ОСОБИСТОСТІ: ПСИХОФІЗІОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ.....55

16. САВИЦЬКА Олена, ГОРЕЦЬКА Олена. ОСОБЛИВОСТІ
ПІДГОТОВКИ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНИХ ПСИХОЛОГІВ У СУЧАСНИХ
УМОВАХ ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ.....58

17. СМОЛЬСЬКА Людмила. ПРОФЕСІОНАЛИ-«ТРАНСФОРМЕРИ»
ПРОТИ ПСИХОЛОГІЇ БІДНОСТІ ТА ПАСИВНОГО ПЕРФЕКЦІОНІЗМУ.....61

18. СТАВИЦЬКА Олена. ПСИХОЛОГІЧНІ ОСНОВИ
ЖИТТЄСТІЙКОСТІ ПІДЛІТКІВ.....65

19. ФІЛЬ Тетяна. РОЗВИТОК ЕМОЦІЙНОГО ІНТЕЛЕКТУ ДІТЕЙ
ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ЗАСОБАМИ АРТТЕРАПІЇ.....68

20. ШУМІЛОВА Ірина. МЕТОДОЛОГІЧНІ НАПРЯМИ ФОРМУВАННЯ
ЖИТТЄВИХ ПЕРСПЕКТИВ У КОНТЕКСТІ ЗАГАЛЬНОКУЛЬТУРНОЇ
ПІДГОТОВКИ МЕНЕДЖЕРІВ ОСВІТИ.....71

Секція 2

ОСВІТНІЙ ПОТЕНЦІАЛ СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ У ФОРМУВАННІ ЖИТТЄВИХ ПЕРСПЕКТИВ ОСОБИСТОСТІ

1. **БОРИСОВА Олена, ЖИЖЕМА Анастасія, КАЧЕРОВА Ольга.** ЦИФРОВИЙ ЖИВОПИС НА УРОКАХ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА..75
2. **ВАЩЕНКО Тетяна.** ФОРМУВАННЯ ЖИТТЄВОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ УЧНІВ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ.....79
3. **ГОГУНСЬКА Антоніна.** ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТЕЙ ЧИТАННЯ ТА ПИСЬМА У МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ В УМОВАХ ІНКЛЮЗИВНОГО КЛАСУ.....82
4. **ГОМЕНЮК Дар'я, МАЛИШ Яна, КАЧЕРОВА Ольга.** КОЛІР ТА ЗВУК – ФОРМУВАННЯ КОЛЬОРОВО-ТОНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДНОСТІ У ПРОЦЕСІ РОБОТИ ЗІ ЗДОБУВАЧАМИ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ.....84
5. **ДОЛЖЕНИЦЯ Марія, КРАВЧУК Яна, КОЧУБЕЙ Алла.** ОСВІТНІЙ ПОТЕНЦІАЛ СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ У ФОРМУВАННІ ЖИТТЄВИХ ПЕРСПЕКТИВ ОСОБИСТОСТІ.....87
6. **ІВАНОВА Ганна, МАДЖАРОВА Софія, КАЧЕРОВА Ольга.** ЕСТЕТИКО-МИСТЕЦТВОЗНАВЧИЙ ВИД ІНТЕГРАЦІЇ НА ОСНОВІ ЗАСТОСУВАННЯ СПОРІДНЕНИХ ПОНЯТЬ І КАТЕГОРІЙ ДЛЯ РІЗНИХ ВИДІВ МИСТЕЦТВ.....89
7. **ІЗДЕБСЬКА Вікторія.** ФОРМУВАННЯ ЖИТТЄВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ОСОБИСТОСТІ УЧНЯ ШЛЯХОМ ПРОДУКТИВНОГО НАВЧАННЯ НА УРОКАХ ІСТОРІЇ.....91
8. **КРАМАРЕНКО Алла.** УПРАВЛІННЯ АКТИВНІСТЮ ЗДОБУВАЧІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ В ЕКОЛОГІЧНІЙ ПЛОЩИНІ ЗА ДОПОМОГОЮ МЕТОДІВ ФУНКЦІОНАЛЬНОЇ ОЦІНКИ ЇХ ПОВЕДІНКИ.....94
9. **НІКОЛАЄВА Ольга.** ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПСИХОЛОГІЧНОГО ЗДОРОВ'Я УЧАСНИКІВ ВЗАЄМОДІЇ В СИСТЕМІ «ВЧИТЕЛЬ-УЧЕНЬ» ВІДПОВІДНО ДО ВИМОГ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ.....97
10. **ПРИДНЯ Віта.** ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ УЧНІВ НА УРОКАХ ФІЗИКИ...100

- 11. САПРАНКОВА Катерина, ГОЛУБ Олена. ПСИХОЛОГІЧНІ УМОВИ АДАПТАЦІЇ ПЕРШОКЛАСНИКІВ ДО НАВЧАННЯ.....103**
- 12. СТЕПАНЮК Катерина. ОСВІТНІЙ ПОТЕНЦІАЛ ТЕХНОЛОГІЇ ПОРТФОЛІО ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ.....106**
- 13. ЧЕМОНИНА Лада. ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАННЯ ПИСЬМА ЛІВОРУКИХ ПЕРШОКЛАСНИКІВ: ПСИХОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ.....108**

Секція 3

ФОРМУВАННЯ ЖИТТЄВОЇ ПЕРСПЕКТИВИ В ПРОЦЕСІ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ

1. АРУШАНЯН Амалия, КАТКОВА Тетяна. ВИЗНАЧЕННЯ МОДЕЛІ ДІЛОВОЇ ЛЮДИНИ, ОРІЄНТОВАНОЇ НА УСПІХ.....111
2. БАРБАШОВА Ірина. НАУКОВО-ПСИХОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ДО СЕНСОРНОГО РОЗВИТКУ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ114
3. БОЛЮХ Тетяна, ГЛАВІНСЬКА Олена. ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ЕМОЦІЙНОГО ВИГОРАННЯ СТУДЕНТІВ-ПЕРШОКУРСНИКІВ.....118
4. БРАГА Ірина, ВАРІНА Ганна. ОБҐРУНТУВАННЯ ТЕОРЕТИЧНОЇ МОДЕЛІ ЕМОЦІЙНОЇ СТІЙКОСТІ ЯК ІНТЕГРАЛЬНОЇ ВЛАСТИВОСТІ ОСОБИСТОСТІ.....120
5. КАМІНСЬКА Ольга. ДЕТЕРМІНАНТИ ФОРМУВАННЯ ЖИТТЄВОЇ ПЕРСПЕКТИВИ У ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....123
6. КОЛОМІЄЦЬ Валерія, ЮДКОВСЬКА Вікторія. ВПЛИВ ЦІННІСНИХ ОРІЄНТАЦІЙ НА ФОРМУВАННЯ СУЇЦИДАЛЬНОЇ ПОВЕДІНКИ ПІДЛІТКІВ.....126
7. КОНОВАЛОВА Валентина, ЮДКОВСЬКА Вікторія. ВПЛИВ СІМЕЙНОГО ВИХОВАННЯ НА ФОРМУВАННЯ СУЇЦИДАЛЬНИХ ТЕНДЕНЦІЙ ПІДЛІТКІВ.....130
8. КОЧУБЕЙ Алла, ЯКУБОВСЬКА Світлана. ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ.....133
9. КРИВЕНКО Дарья, МАЛИХІНА Ольга. ХАРАКТЕРИСТИКА ПСИХОЛОГІЧНОГО ВІКУ СТУДЕНТІВ ЯК СКЛАДОВОЇ ЇХ ЖИТТЄВОЇ ПЕРСПЕКТИВИ.....136
10. МАЛИХІНА Тетяна. ПРОБЛЕМА ФОРМУВАННЯ УЯВЛЕНЬ ПРО СВОЮ МАЙБУТНЮ ПРОФЕСІЮ У СТУДЕНТІВ-ПСИХОЛОГІВ В КОНТЕКСТІ ЖИТТЄВОЇ ПЕРСПЕКТИВИ.....139

- 11. НАЗАРЕНКО Юрій, АЛЕКСЄЄВА Ганна, ГОРБАТЮК Лариса.** ФОРМУВАННЯ ЖИТТЄВОЇ ПЕРСПЕКТИВИ В ПРОЦЕСІ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ І-Т СПЕЦІАЛІСТІВ.....142
- 12. ПОЛУЛЯХОВ Артем, КОЛПАКЧИ Олена.** ПСИХОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ ВЕРБАЛЬНОЇ КОМУНІКАЦІЇ СТУДЕНТІВ У СЕСІЙНИЙ ПЕРІОД.....145
- 13. СОЗОНЮК Ольга.** ЕМОЦІЙНИЙ ІНТЕЛЕКТ ЯК ОСОБИСТІСНИЙ РЕСУРС РОЗВИТКУ ЖИТТЄВИХ ПЕРСПЕКТИВ ОСОБИСТОСТІ.....147
- 14. ТИМОФЄЄВА Наталія.** ФОРМУВАННЯ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЖИТТЄВОГО ПРОЄКТУВАННЯ У ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ В УМОВАХ ПЕДАГОГІЧНОГО ФАХОВОГО КОЛЕДЖУ.....152
- 15. ТИЩЕНКО Лілія.** ПСИХОЛОГІЧНА ГОТОВНІСТЬ ПЕДАГОГА ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ВЗАЄМОДІЇ В УМОВАХ ІНКЛЮЗІЇ.....155
- 16. ФЕДОРИК Вікторія.** ТОЛЕРАНТНІСТЬ ДО НЕВИЗНАЧЕНОСТІ ЯК ЧИННИК ФОРМУВАННЯ ЖИТТЄВОЇ ПЕРСПЕКТИВИ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ.....157
- 17. ФРОЛОВА Ольга.** РОЗВИТОК «SOFT SKILLS» СТУДЕНТАМИ СПЕЦІАЛЬНОСТІ «ПІДПРИЄМНИЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ».....160
- 18. ЦИМБАЛЮК Кирило, СЕРДЮК Наталія.** ПОГЛИНАЧІ ЧАСУ СТУДЕНТІВ-ПЕРШОКУРСНИКІВ.....163

Секція 4

ТРАНСФОРМАЦІЯ ЖИТТЄВИХ ПЕРСПЕКТИВ ОСОБИСТОСТІ: ОНТОГЕНЕТИЧНИЙ АСПЕКТ

1. **БОГУСЛАВСЬКА Ірина.** АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ ПРАЦІВНИКІВ ПСИХОЛОГІЧНОЇ СЛУЖБИ З НАДАННЯ ДОПОМОГИ ДІТЯМ І СІМ'ЯМ, ЩО ОПИНИЛИСЬ У СКЛАДНИХ ЖИТТЄВИХ ОБСТАВИНАХ ВНАСЛІДОК ВІЙСЬКОВИХ ДІЙ.....165
2. **ВАРБАНСЬКА Наталія.** МІЖОСОБИСТІСНА АТРАКЦІЯ ЯК ЧИННИК УСПІШНОЇ ВЗАЄМОДІЇ СУБ'ЄКТІВ СПІЛКУВАННЯ.....168
3. **ВЛАСОВА Олена, СЕРДЮК Наталія.** ОСОБЛИВОСТІ ПРОЯВУ СОЦІАЛЬНОГО ІНТЕЛЕКТУ В ПІДЛІТКОВОГО ВІКУ.....171
4. **ГЛАДКОВА Світлана, ВАРВА Людмила.** ОСОБЛИВОСТІ ПОБУДОВИ МІЖОСОБИСТІСНОЇ ВЗАЄМОДІЇ ПІДЛІТКІВ У СУЧАСНИХ СОЦІАЛЬНИХ УМОВАХ.....173
5. **ГОРДЄЄВА Наталя, РАДІОНОВА Марина.** ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ТАНЦЮВАЛЬНО-РУХОВОЇ ТЕРАПІЇ В КОНСУЛЬТУВАННІ ПІДЛІТКІВ.....175
6. **ГОРЕЦЬКА Олена.** СПЕЦИФІКА ЖИТТЄВИХ ПЕРСПЕКТИВ ЛЮДЕЙ ПОХИЛОГО ВІКУ: ПСИХОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ.....179
7. **ДОРОШЕНКО Марина, ШЕСТАКОВА Наталія.** УЯВЛЕННЯ ПІДЛІТКІВ ПРО ВЛАСНЕ МАЙБУТНЄ.....182
8. **ДОРОШЕНКО Ольга, СЕРДЮК Наталія.** ПРИЧИНИ АГРЕСИВНОЇ ПОВЕДІНКИ ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ.....185
9. **ІВАНОВА Альона, РАДІОНОВА Марина.** ОСОБЛИВОСТІ ПСИХОЛОГІЧНОГО КОНСУЛЬТУВАННЯ ПЕДАГОГІВ ІЗ СИНДРОМОМ ПРОФЕСІЙНОГО ВИГОРЯННЯ.....187
10. **КИТ Ірина, СТУЛІКА Олена.** ДИСФУНКЦІЙНА СІМ'Я ЯК ЧИННИК ПОРУШЕННЯ ПСИХОЛОГІЧНОГО ЗДОРОВ'Я ДИТИНИ.....191
11. **КИТЮШКО Світлана, КАМІНСЬКА Ольга.** ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ АУТОАГРЕСИВНОЇ ПОВЕДІНКИ МОЛОДІ.....193

- 12. КОБЗАР Заряна, ГЛАВІНСЬКА Олена. ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ЕМПАТІЇ У МАЙБУТНІХ ПРАКТИЧНИХ ПСИХОЛОГІВ.....197**
- 13. КОЛПАКЧИ Олена. ЦІННОСТІ КОНСУЛЬТАТИВНОЇ РОБОТИ ПСИХОЛОГА-ПРАКТИКА.....199**
- 14. КОРОЛЬОВА Анастасія, ГОРЕЦЬКА Олена. ОСОБЛИВОСТІ ЖИТТЄВИХ ПЕРСПЕКТИВ ЩАСЛИВОЇ/НЕЩАСЛИВОЇ ОСОБИСТОСТІ.....201**
- 15. КОРОТКОВА Єлизавета, МАЛИХІНА Тетяна. АГРЕСИВНІ ПРОЯВИ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ СТРОКОВОЇ СЛУЖБИ В АСПЕКТІ ЖИТТЄВОЇ ПЕРСПЕКТИВИ.....204**
- 16. КОРЧАКОВА Наталія. АТИТЮДИ СУЧАСНОЇ МОЛОДІ ЩОДО ТРУДОВОЇ МІГРАЦІЇ ТА ЇХ ЗВ'ЯЗОК З ОСОБЛИВОСТЯМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ САМОСВІДОМОСТІ.....207**
- 17. КОСТЮК Анастасія, МАЛИХІНА Тетяна. ПРОБЛЕМА ВИВЧЕННЯ ЕМОЦІЙНОГО ВИГОРАННЯ У МЕНЕДЖЕРІВ ТРАНСПОРТНОЇ КОМПАНІЇ.....211**
- 18. КУЗНЕЦОВ Микита, РАДІОНОВА Марина. ОСОБЛИВОСТІ ЕМОЦІЙНОЇ НЕЗРІЛОСТІ У ЮНАЦЬКОМУ ВІЦІ.....214**
- 19. КУЛАКОВ Руслан. ЧИННИКИ ПСИХОЛОГІЧНОГО БЛАГОПОЛУЧЧЯ ОСОБИСТОСТІ.....218**
- 20. КУЛАКОВА Лариса. ЖИТТЄВІ ОРІЄНТИРИ ТА ПРОБЛЕМИ СУЧАСНИХ ПІДЛІТКІВ.....221**
- 21. ЛЯШЕНКО Діана, КОЛПАКЧИ Олена. ВПЛИВ ГЕНДЕРНИХ СТЕРЕОТИПІВ НА САМОІДЕНТИФІКАЦІЮ ОСОБИСТОСТІ.....224**
- 22. МАЛИХІНА Ольга. ГЕНЕЗА РОЗВИТКУ САМОПОВАГИ: ДЕТЕРМІНАНТИ ПОБУДОВИ ЖИТТЄВОГО ШЛЯХУ ОСОБИСТОСТІ.....226**
- 23. ПАРАПАНОВА Валерія, КОЛПАКЧИ Олена. ОСОБЛИВОСТІ ДІАГНОСТИКИ МІЖОСОБИСТІСНИХ СТОСУНКІВ В ЮНАЦЬКОМУ ВІЦІ.....230**

- 24. РАДІОНОВА Марина.** РОЛЬ ОСОБИСТІСНОЇ САМОРЕГУЛЯЦІЇ У ФАХОВІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ПРАКТИЧНИХ ПСИХОЛОГІВ.....233
- 25. СЕЛЕЗНЬОВА Ірина, ГОРЕЦЬКА Олена.** ОСОБЛИВОСТІ УЯВЛЕННЯ ПРО МАЙБУТНЄ ЛЮДЕЙ ПОХИЛОГО ВІКУ, ЯКІ МАЮТЬ ДЕПРЕСИВНІ ПРОЯВИ.....238
- 26. СЕРДЮК Наталія.** ПОШУК ЖИТТЄВИХ ПЕРСПЕКТИВ МОЛОДЦЮ МЕТОДАМИ АРТ-ТЕРАПІЇ.....240
- 27. СКЛЯР Олександр.** ПРОФЕСІЙНЕ СТАНОВЛЕННЯ ОСОБИСТОСТІ СЛІДЧОГО ОРГАНІВ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ.....242
- 28. СТУЛІКА Олена.** ГРОМАДСЬКО-ПОЛІТИЧНИЙ АКТИВІЗМ ЯК ЧИННИК ФОРМУВАННЯ МАСОВИХ НАСТРОЇВ.....246
- 29. ХОМЕНКО Анастасія, КОЛПАКЧИ Олена.** ОСОБЛИВОСТІ ПСИХІЧНОГО РОЗВИТКУ ДИТИНИ ПІДЛІТКОВОГО ВІКУ.....249
- 30. ХУДОЛЄЄВ Олександр, РАДІОНОВА Марина.** ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ АБ'ЮЗИВНИХ ВІДНОСИН.....251
- 31. ЧЕРЕЗОВА Ірина.** САМОПРОГНОЗУВАННЯ В КОНТЕКСТІ ЖИТТЄВИХ ПЕРСПЕКТИВ ОСОБИСТОСТІ.....254
- 32. ЧУМАК Віктор.** ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНОГО САМОВИЗНАЧЕННЯ В ЮНАЦЬКОМУ ВІЦІ.....258

КУЛАКОВ Руслан,
кандидат психологічних наук,
доцент кафедри вікової та
педагогічної психології
Рівненського державного
гуманітарного університету

ЧИННИКИ ПСИХОЛОГІЧНОГО БЛАГОПОЛУЧЧЯ ОСОБИСТОСТІ

Соціально-економічна та політична ситуація, яка існує наразі у суспільстві, потребує від особистості здатності зберігати відчуття задоволення життям та собою, позитивно оцінювати власне існування. Зниження рівня та якості життя населення, фінансова напруженість, політична нестабільність, епідеміологічна ситуація зумовили значний науковий інтерес до проблеми благополуччя особистості як необхідної умови її психологічної безпеки.

На переживання благополуччя / неблагополуччя впливають різні сфери буття людини, в ньому інтегровано багато особливостей ставлення людини до себе і навколишнього світу. Благополуччя особистості складається з багатьох складових: соціальне благополуччя, духовне благополуччя, фізичне благополуччя, матеріальне благополуччя та психологічне благополуччя. Психологічне благополуччя (душевний комфорт) – це злагодженість психічних процесів і функцій, відчуття цілісності, внутрішньої рівноваги [4].

Загалом проблема психологічного благополуччя характеризує переживання і стани, властиві здоровій особистості. Саме тому поняття «благополуччя» використовується Всесвітньою організацією охорони здоров'я як основний критерій для визначення здоров'я, в якому здоров'я – це не тільки відсутність хвороб або фізичних дефектів, а й стан повного фізичного, розумового і соціального благополуччя.

Питання психологічного здоров'я і благополуччя досить активно досліджували та досліджують зарубіжні та вітчизняні вчені, серед яких Н. Бредберн та Е. Дінер, А. Вотермен, Р. А. Ахмеров, А. В. Вороніна, О. О. Кронік, А. М. Лінч, К. Ріфф, Т. Д. Шевеленков. Якщо відмітити дослідження феномену «психологічне благополуччя і здоров'я» українських вчених сучасності, то можна назвати такі прізвища, як А. В. Авер'янова, І. С. Горбаль, Є. С. Єрмолаєва, Н. В. Каргіна, Ю. І. Кашлюк, О. Г. Коваленко, В. Панкратов, А. Є. Пасніченко, К. О. Санько, Л. З. Сердюк та ін.

Зважаючи на зазначене вище, маємо на меті розкриття змісту феномена психологічне благополуччя, його особливостей і критеріїв.

Аналізуючи наукових досліджень дав змогу простежити тенденцію до об'єднання поглядів на феномен психологічного благополуччя, які в

психологічній літературі умовно поділено на два напрями:-

Гедоністичний підхід – основним критерієм є переживання щастя, задоволеності в житті. До гедоністичних теорій можна віднести вчення Н. Бредб'орна та Е. Дінера, у яких благополуччя описується головним чином у термінах задоволеності – незадоволеності, будується на балансі позитивного та негативного афектів. Різниця між позитивним і негативним афектами є показником психологічного благополуччя та відображає загальне відчуття задоволеності життям [1].

Евдемоністичний підхід – основна ідея підходу у повноті самореалізації людини. Евдемоністичне розуміння даної проблеми будується на тому постулаті, що особистісне зростання – головний та необхідний аспект благополуччя. Такий підхід характерний для поглядів А. Вотермена та О. О. Кроніка [1].

Цікавими є наукові погляди К. Ріфф на феномен «психологічне благополуччя». Пропонуючи власну структуру, вона визначила основні критерії психологічного благополуччя, а саме: самоприйняття; позитивні відносини з оточуючими; автономія, незалежність; управління навколишнім середовищем; мета у житті; особистісне зростання [5]

Отож, згідно з теорією К. Ріфф, власне психологічне благополуччя можна охарактеризувати як інтегральний феномен, який характеризує позитивне функціонування людини, виражається в суб'єктивному відчутті задоволеності власним життям, реалізованості і опосередкований системою відносин особистості з іншими людьми, світом, собою.

У роботах вітчизняних науковців психологічне благополуччя визначається як системна єдність оптимальних психологічних якостей та станів людини: особистісної зрілості, самоактуалізації, гармонії особистості та суб'єктивного благополуччя. Так, К. О. Санько вважає, що почуття психологічного благополуччя визначається як інтегральний психічний феномен, цілісне переживання, що відображає успішність функціонування індивіда соціальному середовищі, що супроводжується сприятливим емоційним фоном, функціональним станом організму та психіки, позитивним самоставленням та довірливим станом до світу [2, с. 44].

Вітчизняна дослідниця Л. З. Сердюк вивчала структуру психологічного благополуччя і зауважила, що психологічне благополуччя особистості є необхідною умовою становлення суб'єкта і є невід'ємною стороною формування мотивації самореалізації особистості [3, с. 132].

Проаналізувавши різні підходи, можна виділити такі основні чинники та складові психологічного благополуччя :

1. Задоволеність життям як інтегральна когнітивно-емоційна оцінка.
2. Функціональний статус – психічний і психофізіологічний стан, тобто відсутність негативних переживань, станів, що мають негативні наслідки для організму і психіки.

3. Ціннісно-мотиваційна сфера як загальна усвідомленість життя, так і індивідуальна система пріоритетів, система координат.

4. Уміння використовувати наявні можливості для досягнення поставлених значущих цілей.

5. Соціальне благополуччя, що передбачає відкритість у взаєминах, соціальну підтримку, відсутність конфліктів.

6. Самооцінка і самоствавлення, у тому числі впевненість у власних можливостях, прийняття особистої відповідальності за власне життя, відсутність внутрішнього конфлікту.

7. Самоефективність та досягнення визначених цілей.

Отож, можна зробити висновок, що почуття психологічного благополуччя є інтегральним психічним феноменом, який передбачає успішність функціонування людини в соціумі, що супроводжується позитивним емоційним фоном, функціональним станом організму та психіки, позитивним самоствавленням та довірливим ставленням до світу. Психологічне благополуччя є одним із важливих елементів ментально здорової особистості, що здатна продуктивно долати життєві складності та справлятися зі стресами повсякденного життя. Психологічне благополуччя є показником здоров'я, соціально-психологічної адаптації людини і ефективності її функціонування.

Список використаних джерел

1. Бессонова Ю. В. О структуре психологического благополучия. *Психологическое благополучие личности в современном образовательном пространстве: сб. научных. статей / состав. Ю. В. Братчикова. Екатеринбург. 2013. С. 30–35.*

2. Санько К. Психологічне благополуччя як основа повноцінного та психологічно здорового функціонування особистості. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. 2016. Серія Психологія. (№ 59). С. 42–45.*

3. Сердюк Л. З. Структура та функція психологічного благополуччя особистості. Актуальні проблеми психології. Збірник наукових праць Інституту психології імені Г. С. Костюка НАПН України. Том V: Психофізіологія. Психологія праці. Експериментальна психологія, Вип. 17. Київ, 2017. С. 124–133.

4. Bradburn N. The structure of psychological well-being. Chicago : Aldine, 1969. 320 p.

5. Ryff C. D. Happiness is everything, or is it? Explorations on the meaning of psychological well-being *Journal of Personality and Social Psychology. 1989. Vol. 57, P. 1069–1081.*